

Naar genderinclusief onderwijs

Hand-out voor docenten in hbo ict-opleidingen

Tussentijdse uitval van vrouwelijke studenten is binnen in ict-opleidingen relatief hoger dan van mannelijke studenten. Dat is jammer, zeker als je bedenkt dat er zo weinig meisjes kiezen voor een ict-opleiding. Een mogelijke oorzaak is dat de cultuur van de opleiding ze afstoot. Een vak dat meestal door mannen aan vooral jongens wordt gegeven, wordt al gauw vanzelf een 'jongensvak'. Zo ontstaat er een vicieuze cirkel. Het vereist bewustwording en inspanning om deze vicieuze cirkel te doorbreken.

Hieronder staan handvatten waarmee je je eigen onderwijspraktijk kunt beoordelen en verbeteren op 'genderinclusiviteit'.

Inhoud

Meisjes hechten groot belang aan de volgende inhoudelijke aspecten:

- Aandacht voor nut, relevantie en gebruikswaarde van het vak
- Multidisciplinariteit en integratie met andere vakken
- Activerende onderwijsvorm: projectonderwijs, ontwerp-opdrachten
- Dubbele focus: aandacht voor product én proces
- Aandacht voor persoonlijke professionele vaardigheden
- Stimulans tot en reflectie op ethisch en maatschappelijk verantwoord handelen

Sfeer

In een klas die voornamelijk uit jongens bestaat, heerst een 'jongenscultuur'. Wanneer een minderheid kleiner is dan 35%, dan is deze groep geen volledige 'medebepaler' van de heersende cultuur. Het is dus nodig dat docenten en decanen 'genderbewustzijn' en 'gendersensitiviteit' ontwikkelen, dat zij relevante verschillen tussen meisjes en jongens leren zien en er op een goede manier mee leren omgaan.

Ondersteuning

Voor sommige meisjes kan extra ondersteuning op zijn plaats zijn, maar deze ondersteuning moet niet expliciet worden 'geëtaled'. De meeste meisjes hebben er een hekel aan als op die manier hun uitzonderingspositie weer eens wordt bevestigd. Bovendien willen zij niet dat de indruk wordt gewekt dat zij het zonder extra's niet redden.

Wat kun je zelf doen?

- Behandel studenten als individuen en niet als vertegenwoordigers van een sekse. Vrouwen zijn niet per definitie alleen maar geïnteresseerd in vrouwenzaken.
- Wees je bewust van je selectieve waarneming. Sekse bepaalt vaak ons oordeel: het gedrag dat bij jongens als 'voorzichtig' wordt beschouwd, heet bij meisjes ineens 'onzeker'. Hetzelfde geldt voor interpretaties als 'assertief' versus 'brutaal' en 'enthousiast' versus 'druk'.
- Maak studenten duidelijk of 'voorkennis' al dan niet van belang is. Een meisje kan bijvoorbeeld denken: 'de meeste medestudenten hebben in de hobbysfeer al veel geprogrammeerd, dus ik begin al met een achterstand'. Bedenk dat meisjes hier vaak gevoeliger voor zijn dan jongens en meer bevestiging van hun omgeving nodig hebben dat ze het aankunnen.
- Giet het onderwijs voor een belangrijk deel in de vorm van activerende onderwijsvormen.
- Houd bij voorbeeldcases en projecten rekening met de interesses en voorkeuren van een brede groep studenten, meisjes én jongens. Dus geen voorbeeld over raceauto's, maar over vakantie. Zorg ervoor dat 'helden' en rolmodellen in de cases afwisselend vrouwen en mannen zijn.
- Geef meer denktijd in de klas na het stellen van een vraag.

Wat moet je juist niet doen?

- Ontmoedig meisjes niet. Bedenk dat ze gevoeliger zijn voor ontmoediging dan jongens.
- Denk niet dat meisjes per definitie niet geïnteresseerd zijn in ict.
- Vraag niet van vrouwelijke studenten om taken uit te voeren die je van mannelijke studenten niet vraagt en andersom.
- Als je toetsen ontwerpt, ga dan niet uit van voorkennis. Toets alleen stof die je behandeld hebt.
- Geef geen commentaar over het uiterlijk van studenten.

Tot slot

Een gendersensitieve omgeving is niet een manonvriendelijke omgeving. Het is een omgeving waar vrouwen én mannen zich prettig in voelen en in kunnen gedijen.

Veel succes!

Miranda Valkenburg
Projectleider Ict-STER
Fontys Hogeschool ICT